

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО**

**ВАСИЛЬ СУХОМЛИНСЬКИЙ –
ВІД ПІЗНАННЯ ДИТИНИ ДО СТВОРЕННЯ
ОСВІТНЬО-ВИХОВНОЇ СИСТЕМИ**

**ЗБІРНИК ТЕЗ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

22-24 листопада 2018 р.

м. Миколаїв

УДК 37.091.4Сухомлинський
ББК 74.03(4УКР)
С 91

*Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
МНУ імені В. О. Сухомлинського
(протокол № 8 від 13 листопада 2018 року)*

Зміст тез подано в авторській редакції

С 91 Василь Сухомлинський – від пізнання дитини до створення освітньо-виховної системи : збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції (22-24 листопада 2018 р., м. Миколаїв). – Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2018. – 193 с.

Збірник містить матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Василь Сухомлинський – від пізнання дитини до створення освітньо-виховної системи», в яких висвітлено питання розвитку і саморозвитку особистості як чинника діяльності освітнього закладу, систематизовано педагогічні погляди Василя Сухомлинського щодо культурно-інформаційного простору як складника педагогічної системи, професійного й особистісного розвитку педагога в умовах реформування Нової української школи.

Видання адресоване науковцям, педагогам, учителям-методистам, вихователям, студентам педагогічних спеціальностей – усім, хто вивчає, цікавиться та цінує педагогічну спадщину видатного педагога Василя Сухомлинського.

УДК 37.091.4Сухомлинський
ББК 74.03(4УКР)

© МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2018

ЗМІСТ

Квітослава АВРАМЕНКО ПОСТАТЬ ТВОРЧОГО ПЕДАГОГА У СПАДЩИНІ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО.....	8
Оксана АВРАМЕНКО КАТЕГОРІЯ «ДИТИНСТВО» У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО.....	11
Ганна АЛЕКСАНДРОВА САМОСВІДОМІСТЬ ЯК РУШІЙНА СИЛА РОЗВИТКУ ВИСОКОДУХОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА.....	14
Юлія БАБАЯН, Анастасія ТЕРТИЧНА ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У СИСТЕМІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО.....	17
Наталія БАЧИНСЬКА ВИХОВАННЯ САМОДИСЦИПЛІНИ ПІД ЧАС РОЗУМОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КУРСАНТІВ В КОНТЕКСТІ ІДЕЙ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО.....	20
Вікторія БОНДАРЕНКО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ В. СУХОМЛИНСЬКОГО В КИЄВІ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ВИСТАВКИ «КИЇВ СУХОМЛИНСЬКОГО» В ПЕДАГОГІЧНОМУ МУЗЕЇ УКРАЇНИ).....	24
Наталія БОНДАРЕНКО ВАСИЛЬ СУХОМЛИНСЬКИЙ ПРО РОЛЬ СІМ'Ї У ФОРМУВАННІ ОСНОВ ДУХОВНОСТІ ОСОБИСТОСТІ ДОШКІЛЬНИКА.....	27
Валерій Будає НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ НА ЗАСАДАХ ІДЕЙ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО.....	30
Мар'яни ВАРВАРУК ВАСИЛЬ СУХОМЛИНСЬКИЙ ПРО ВИХОВАННЯ ЛЮБОВІ ДО РІДНОГО СЛОВА.....	34
Райса ВДОВИЧЕНКО, Ірина ЛЕЩЕНКО ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ НА ЗАСАДАХ ПЕДАГОГІЧНИХ ІДЕЙ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО.....	38
Райса ВДОВИЧЕНКО, Марина ЯМПОЛЬСЬКА ПРИРОДА ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ДОШКІЛЬНИКА У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО.....	40

Ольга ВОЄДИЛО

ПЕДАГОГІЧНА СИСТЕМА В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
З ПОЗИЦІЙ ГЕНДЕРНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ.....42

Анна ВОЗНЮК

ВАСИЛЬ СУХОМЛИНСЬКИЙ ПРО РОЛЬ ВИХОВАТЕЛЯ
У ГРОМАДЯНСЬКОМУ ВИХОВАННІ ДИТИНИ-ДОШКІЛЬНИКА.....45

Оксана ДІВНИЧ

НАУКОВА СУТНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ СИСТЕМИ
В. СУХОМЛИНСЬКОГО: ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ АСПЕКТ.....48

Анна ДМИТРЕНКО

РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ШКОЛЯРА НА ЗАСАДАХ
ПЕДАГОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО.....51

Олена ДРОЗД

ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ
ОСОБИСТОСТІ З ПОГЛЯДУ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО.....54

Тетяна ДУКА, Тетяна ЖУРАВКО

ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКО-ПАТРІОТИЧНОЇ СВІДОМОСТІ
ДІТЕЙ ЗАСОБАМИ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ У ПЕДАГОГІЧНІЙ
СПАДЩИНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО.....57

Світлана ЗАСКАЛІСТА

АКТИВІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ
НЕФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ
МОВИ (У КОНТЕКСТІ СПАДЩИНИ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО).....60

Наталія ІВАНЕЦЬ, Яна НАЗАРЕНКО

ФОРМУВАННЯ РОЗУМОВОЇ КУЛЬТУРИ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО
ШКІЛЬНОГО ВІКУ НА ЗАСАДАХ ПЕДАГОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ
В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО.....64

Сабіна ІВАНЧУК

ПОГЛЯДИ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО НА СУТНІСТЬ
ЕКОНОМІЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....67

Людмила ІЩЕНКО

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ІНДИВІДУАЛЬНОСТІ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО
ВІКУ В ОСВІТНЬО-ВИХОВНІЙ СИСТЕМІ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО..70

Надія КАЛІНІЧЕНКО

НАВЧАННЯ ОБДАРОВАНИХ УЧНІВ У ДИДАКТИЧНІЙ СИСТЕМІ
ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО.....73

Ірина КАРДАШ, Катерина ЧЕРНЕГА МОВЛЕННЄВИЙ РОЗВИТОК СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ ПРИРОДИ (ЗА КОНЦЕПЦІЄЮ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО).....	77
Олександра КАЧМАР ФІЛОСОФСЬКО-ПЕДАГОГІЧНА КОНЦЕПЦІЯ ДИТИНОЦЕНТРИЗМУ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО.....	80
Ольга КИСЕЛЬОВА ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ У СВІТЛІ ГУМАНІЗМУ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО.....	85
Юлія КОБИЛЯНСЬКА ПРОБЛЕМА НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ В КОНТЕКСТІ СПАДЩИНІ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО.....	89
Світлана КОЛОНТАЄВСЬКА ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ПОВЕДІНКИ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО.....	92
Оксана КОНДУР ВПРОВАДЖЕННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ ІДЕЙ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО В УКРАЇНСЬКІЙ ОСВІТНІЙ СИСТЕМІ.....	96
Марина КОНОНОВА ОСОБИСТІСНО-ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХІД ДО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНЬОГО ДЕФЕКТОЛОГА В УМОВАХ ЗВО.....	97
Валентина КРИВДА ВАСИЛЬ СУХОМЛИНСЬКИЙ У ДІАЛОЗІ З СУЧАСНІСТЮ: ВЕДЕМО ДІТЕЙ СТЕЖКАМИ КРАСИ.....	100
Василь КУЗЬМЕНКО, Ганна ЧУХ ВПЛИВ ІДЕЙ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО НА РОЗВИТОК СИСТЕМИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВЧИТЕЛІВ ФІЛОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ПІВДЕННОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ.....	104
Ірина ЛИТВИНЕНКО, Наталя ОВСЯНИЦЬКА КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У СИСТЕМІ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ ДЛЯ ОСВІТИ.....	107
Тетяна ЛІСОВСЬКА, Карина БАЧЕРІКОВА ВАСИЛЬ СУХОМЛИНСЬКИЙ ПРО ЕСТЕТИЧНУ ПІДГОТОВКУ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	111

Наталія МИХАЛЬЧЕНКО ВИКОРИСТАННЯ ІДЕЙ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО В РОЗВИТКУ ПАТРІОТИЧНОЇ РЕФЛЕКСІЇ ОСОБИСТОСТІ.....	113
Олександр МІХНО МУЗЕЙНЕ ВИДАННЯ «ВАСИЛЬ СУХОМЛИНСЬКИЙ. АФОРИЗМИ» ЯК СПОСІБ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ СПАДЩИНИ ВИДАТНОГО ПЕДАГОГА...118	118
Наталія ОСЬМУК СПАДЩИНА В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО ЯК ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ В СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ І ТВОРЧИХ РОБОТАХ.....	122
Світлана ЦАРШУК, Вікторія СТАСЮК ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО.....	125
Галина ПЕТРОВИЧ РОЗВИТОК ОБРАЗНОГО МОВЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У КОНТЕКСТІ ІДЕЙ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО.....	127
Олена ПОЛІЩУК ІДЕЇ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО В СУЧАСНІЙ ТЕОРІЇ І ПРАКТИЦІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ.....	131
Світлана РАШИДОВА ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНІХ ПОТРЕБ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ В ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО.....	134
Олена САКАЛЮК КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО ЯК ПРОВІДНИЙ ЗАСІБ РЕФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОЇ ОСВІТИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	138
Ірина СІЧКО ФОРМУВАННЯ ПРИРОДНИЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В ПЕДАГОГІЧНІЙ СИСТЕМІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО.....	141
Ніна СЛЮСАРЕНКО ОСОБИСТІСТЬ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА В КОНТЕКСТІ ІДЕЙ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО.....	144
Олександра СОКОЛОВСЬКА, Анастасія АСЄЄВА ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ НА ЗАСАДАХ ІДЕЙ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО...148	148

Анна СТРУК ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ІДЕЙ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО В КОМУНІКАТИВНОМУ ПІДХОДІ ДО ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ.....	153
Ірина СУХОПАРА СПІВТВОРЧІСТЬ ВЧИТЕЛЯ Й УЧНЯ В СИСТЕМІ ПОГЛЯДІВ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО В СУЧАСНІЙ ШКОЛІ.....	156
Світлана ТЕСЛЕНКО, Ольга СЕЛЄХОВА ВИХОВАННЯ ПАТРІОТА-ГРОМАДЯНИНА В ПЕДАГОГІЦІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО.....	160
Алла ТИМЧЕНКО ПРОБЛЕМИ ВИХОВАННЯ ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ В ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО.....	163
Олена ТРИФОНОВА, Анастасія БУКОВСЬКА ВАСИЛЬ СУХОМЛИНСЬКИЙ ПРО «КРАСУ І ВЕЛИЧ, СИЛУ І ВИРАЗНІСТЬ РІДНОГО СЛОВА».....	166
Юлія ШАПОШНИКОВА, Людмила РЕЗНІКОВА ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ В.О.СУХОМЛИНСЬКОГО В ПРОЦЕСІ ВИХОВАННЯ ВСЕБІЧНО РОЗВИНЕНОЇ ОСОБИСТОСТІ (НА МАТЕРІАЛАХ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З КУРСУ «ПСИХОЛОГІЯ»)..	170
Світлана ШЕВЧЕНКО НАУКОВИЙ ДОРОБОК ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ.....	173
Олена ЧАБАН ПЕДАГОГІЧНА СИСТЕМА ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО В КОНТЕКСТІ ІДЕЙ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	177
Ігор ЩЕРБАК ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО ГРОМАДЯНСЬКОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ НА ЗАСАДАХ ПЕДАГОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО.....	181
Тетяна ЮРКОВА ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ В ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО.....	184
Відомості про авторів.....	189

Список використаних джерел:

1. Згуровський М. З. Болонський процес: головні принципи та шляхи структурного реформування вищої освіти України / М. З. Згуровський. – Київ : НТТУ КПП, 2006. – 544 с.
2. Обухова Л. Ф. Детская психология: теории, факты, проблемы / Л. Ф. Обухова. – Тривола, 1995.
3. Сухомлинський В. О. у роздумах сучасних українських педагогів. – Луганськ : ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2012. – 504 с.
4. Федоренко Ю. П. Комунікативна компетенція як найважливіший елемент успішного спілкування / Ю. П. Федоренко // Рідна школа. – 2002. – №1. – С.63-65.
5. Федорова О. В. Методи і прийоми формування комунікативно-мовленнєвих умінь молодшого школяра із тяжкими мовленнєвими вадами / О. В. Федорова // Педагогічні науки : зб. наук. праць. – Херсон : Видавництво ХДУ, 2007. – Випуск 44. – С. 113-116.

Ірина СУХОПАРА

м. Київ

isuhopara@gmail.com

СПІВТВОРЧІСТЬ ВЧИТЕЛЯ Й УЧНЯ В СИСТЕМІ ПОГЛЯДІВ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО В СУЧАСНІЙ ШКОЛІ

Одним із важливих завдань розвитку сучасної початкової школи є формування стосунків між учнем, учителем і батьками на основі партнерства, співтворчості учасників освітнього процесу. Так, в Концепції «Нова українська школа» серед ключових компонентів сучасної освіти зазначаються такі, як педагогіка, що ґрунтується на партнерстві вчителя, учнів, батьків, орієнтована на освітні потреби учня; умотивованість, творчість і професійний розвиток вчителя [1, 7]. Відповідно, актуальною для початкової школи постає проблема взаємовідносин вчителя і учня на основі партнерства і взаємодія їх на основі співтворчості.

Важливим джерелом у контексті пошуку оптимальних шляхів реалізації завдань Нової української школи є педагогічна спадщина Василя Сухомлинського. Вся практична діяльність, наукові твори педагога пронизані повагою вчителя до особистості школяра, турботою про його розвиток. Такий підхід передбачає встановлення дружніх, партнерських стосунків між педагогом і дитиною.

Вивченню та науковому осмисленню шкільної практики, багатогранної педагогічної спадщини вчителя-гуманіста присвячені наукові праці М. Антонця, І. Беха, М. Богуславського, А. Богуш, Л. Бондара, І. Зязюна, В. Кузя, Н. Ничкало, Н. Побірченко, Г. Пустовіта, О. Савченко, М. Слюсаренка, О. Сухомлинської, М. Ярмаченка. Сучасні дослідження педагогічної системи В. Сухомлинського відображені в роботах науковців Л. Березівської, Г. Бондаренка, М. Дубінки, О. Соколовської, Л. Ярославцевої та ін.

Головне завдання школи В. Сухомлинський визначав як: «найбільш повно розкрити здібності кожного вступаючого в життя юнака, кожної дівчини, намагання розвинути здібності і таланти всіх без виключення дітей, які прийшли до нас в школу» [2, 33]. Співзвучно окреслено місію Нової української школи: «допомогти розкрити та розвинути здібності, таланти і можливості кожної дитини на основі партнерства між учителем, учнем і батьками» [1, 14].

В основі діяльності педагогічного колективу Павлівської школи для досягнення поставленої мети були визначені такі положення В. Сухомлинського, як:

- віра педагога в дитину, її талановитість, творчі можливості (*«виховання лише тоді стає реальною силою, коли воно засновано на вірі в дитину»* [2, 40]);

- знання кожної дитини, її духовного світу, здібностей і можливостей (*«кожна дитина – це своєрідний світ думок, поглядів, почуттів, переживань, інтересів, радощів і тривог, страждань, турбот. Вчитель повинен бачити, знати цей духовний світ своїх вихованців»* [2, 40]);

- дружні, партнерські стосунки вчителя і учня (*«вчитель повинен стати другом дитини, перейнятися її інтересами, переживати її радощі і тривоги»*; [2, 40]);

- атмосфера емоційного комфорту, як основи взаємодії «учитель-учень», «учень-учень» (*«вчитель повинен уміти створити в учнів внутрішній стан емоційного піднесення, інтелектуального натхнення, бо без цього заняття спричинятимуть тільки байдужість, а нечутлива розумова праця приносить втому»* [4, 111]);

- творчий стиль діяльності вчителя;

– активна участь учня в пізнавальному процесі (*«дитина буде відчувати себе творчою особистістю лише за умови, що пізнання істини буде представлено результатом її особистих зусиль. В процесі пізнання оточуючого світу учень пізнає себе»* [2, 67]).

Як бачимо, в основі педагогічних поглядів В. Сухомлинського – взаємодія на основі поваги до дитини, співпраці, партнерства педагога і школяра, їх співтворчості. Зазначені погляди В. Сухомлинського стали основою педагогіки партнерства як одного з важливих компонентів реформування сучасної української школи. Так, основні принципи Нової української школи відображають ідеї В. Сухомлинського, а саме:

- повага до особистості;
- доброзичливість і позитивне ставлення;
- довіра у відносинах;
- діалог – взаємодія – взаємоповага;
- розподілене лідерство;
- принципи соціального партнерства [1, 14].

Варто зазначити, що В. Сухомлинський акцентував увагу не лише на співпраці, а зазначав важливість саме співтворчості педагога і школяра. Співтворчість розумілась як можливість задовольняти основні міжособистісні потреби в процесі діяльності та спілкування, спільний процес творчих пошуків і відкриття, створення ситуацій успіху, вивчення індивідуальних особливостей дітей, розвиток їх здібностей. Український педагог зазначав важливість творчого пошуку шляхів розкриття потенційних можливостей учасників освітнього процесу, виявлення найкращих моральних якостей. Головним результатом співтворчості вважався активний саморозвиток і самовираження школяра. Це неможливо було зробити без застосування всього арсеналу педагогічних засобів, творчих здібностей учителя, його педагогічної майстерності і віри в можливість кожного учня.

Ці ідеї відображені в новій українській школі, де зазначається роль учителя не як єдиного наставника та джерела знань, а як «коуча, фасилітатора, тьютора, модератора в індивідуальній освітній траєкторії дитини» [1, 16]. Зміни в початковій школі неможливі без відповідального, творчого вчителя, який розуміє дитину, надихає на розкриття власного потенціалу, стимулює до саморозвитку.

Співтворчість, на думку педагога-гуманіста, передбачає не тільки взаємодію вчителя і учня, а й групову взаємодію. Він стверджував, що колектив не гальмує, а, навпаки, *«збуджує ті чи інші прояви особистості, особливо якщо її прагнення збігаються з загальним настроєм»* [3, 15].

У сучасній українській школі велика увага приділяється спільній діяльності учнів. З цією метою створюються умови для групової роботи (мобільні меблі, килимок для спілкування, ігри), застосовуються «методи викладання, засновані на співпраці (ігри, проекти – соціальні, дослідницькі, експерименти, групові завдання тощо)» [1, 15]. У процесі виконання спільних завдань молодші школярі вчаться спілкуватися, вислуховувати думку іншого, висловлювати власну думку, доводити, аргументувати її, приймати оптимальне рішення, відповідально його виконувати, спільно представляти результат. Це і є співтворчість учнів, що сприяє розкриттю власного потенціалу, стимулює до саморозвитку.

Аналіз праць В. Сухомлинського дозволив визначити, що творча думка педагога в сучасних умовах реформування української школи набуває актуальності в гуманістичному спрямуванні педагогіки – усвідомлення цінності особистості дитини в освітньому процесі, залежності його від індивідуальних особливостей школярів, творчості, професіоналізму вчителя, партнерські стосунки, співтворчість педагога й учня.

Список використаних джерел:

1. Концепція «Нова українська школа» від 27.10.2016 <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>
2. Сухомлинский В. А. Павлышская средняя школа: Обобщение опыта учеб.-воспитат. работы в сел. сред. школе / В. А. Сухомлинский. – 2-е изд. – М. : Просвещение, 1979. – 393 с.
3. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям / В. О. Сухомлинський // Вибр. Твори : в 5- ти томах. – Т.3. – К. : Радянська школа, 1977. – 639 с.
4. Сухомлинський В. О. Сто порад учителям / В. О. Сухомлинський. – К. : Рад. школа, 1988. – 310 с.

Формат 60x84¹/₁₆. Умовн. друк. арк. 11,28.
Тираж 300 пр. Зам. №1611-01.

ВИГOTOВЛЮВАЧ

Поліграфічне підприємство СПД Румянцева Г. В.
54038, м. Миколаїв, вул. Бузника, 5/1.
Свідчення МК № 11 від 26.01.2007 р.